

MEMÒRIA D'AVALUACIÓ DE L'IMPACTE DE LA LLEI DEL PATRIMONI CULTURAL IMMATERIAL CATALÀ

1. Anàlisi del context i identificació de les opcions

A. Els problemes que es pretenen solucionar

A continuació, es detallen les problemàtiques que han motivat l'elaboració de la proposta d'avantprojecte de la Llei del patrimoni immaterial català.

Problemàtica 1: La normativa catalana vigent inclou la protecció per als béns mobles i immobles però no per als elements de caràcter immaterial. Així doncs trobem paradoxes com que determinats elements inscrits a la UNESCO no gaudeixen de mesures de protecció legal a Catalunya. La normativa tampoc s'adequa a les indicacions establertes a la Convenció per a la Salvaguarda del Patrimoni Cultural Immaterial de la UNESCO.

La Convenció per a la Salvaguarda del Patrimoni Cultural Immaterial del 2003 i la Llei estatal 10/2015, de 26 de maig, per a la salvaguarda del patrimoni cultural immaterial fan referència a supòsits específics vinculats al patrimoni immaterial, com usos socials, coneixements i usos relacionats amb la naturalesa i l'univers, aprofitaments específics dels paisatges naturals, toponímia tradicional o dansa tradicional, entre molts altres àmbits. Tant la Convenció com la Llei esmentades són molt posteriors a la legislació catalana actualment vigent en matèria de patrimoni cultural: la Llei 2/1993, de 5 de març, de foment i protecció de la cultura popular i tradicional i de l'associacionisme cultural i la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català.

La Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català regula la protecció dels béns culturals mobles i immobles i, pel que fa al patrimoni immaterial, estableix, en l'article 1.3, que únicament forma part del patrimoni cultural català els béns immaterials integrants de la cultura popular i tradicional i les particularitats lingüístiques, d'acord amb la Llei 2/1993, de 5 de març, de foment i protecció de la cultura popular i tradicional i de l'associacionisme cultural.

La Llei 2/1993 té per objecte la recuperació, l'inventari, la protecció, la difusió i el foment de la cultura popular i tradicional catalana i el patrimoni etnològic; el suport i l'impuls a la dinamització cultural; el desenvolupament de l'associacionisme cultural i la creació dels òrgans superiors executius i consultius del Departament de Cultura en aquests àmbits.

Amb gairebé 30 anys de vigència, cap de les dues lleis han estat reformades per abordar àmpliament els continguts referits al patrimoni immaterial. Unes reformes que sí han estat abordades per altres comunitats autònomes o pel mateix Estat espanyol. Unes reformes, totes elles, que coincideixen en la necessitat de donar resposta als nous reptes, situacions i escenaris apareguts en aquestes tres dècades, tant socials com econòmics, i que suposen una clara amenaça pel patrimoni cultural, tant material com immaterial.

La cultura no només es vincula a activitats, manifestacions o expressions fàctiques, sinó que també ho fa a la consciència social dels valors associats a aquestes. Una tendència que abona i reforça el concepte de patrimoni cultural immaterial.

En la societat moderna el patrimoni cultural immaterial és definit com els usos, les representacions, les expressions, els coneixements i les tècniques, juntament amb els instruments, objectes, artefactes i espais culturals que li són inherents, que les comunitats, els grups i, en alguns casos, els individus reconeixen com a part integrant del seu patrimoni cultural. I es manifesta en particular en els àmbits següents:

- Activitats productives, processos i tècniques artesanals tradicionals.
- Creences, festes, rituals i cerimònies.
- Formes de comunicació, expressions orals i les seves produccions, incloses la llengua i les seves modalitats i particularitats lingüístiques
- Danses i balls, representacions, jocs i esports.
- Manifestacions musicals i sonores.
- Sistemes de cura, alimentació, gastronomia i arts culinàries.
- Formes de sociabilitat col·lectiva i d'organització social, com també els usos i els costums tradicionals d'abast local i/o nacional.

Per tant, es pot afirmar que el patrimoni cultural immaterial, en una o més de les seves manifestacions, forma part de la vida quotidiana de la pràctica totalitat de la població catalana.

I més enllà d'aquest reconeixement expressat anteriorment, la protecció d'aquest patrimoni comporta, de manera directa, la protecció de drets individuals i col·lectius. I propicia la recuperació, la preservació i la difusió d'aquesta tipologia de manifestacions culturals, però també dels elements materials vinculats i que ajuden a la seva interpretació. Parlem doncs, i en termes UNESCO, de salvaguarda, com l'acció de garantir aquests béns socials i el seu accés i preservació.

La protecció del patrimoni cultural immaterial és una necessitat en què coincideixen tots els signants de la Convenció per a la Salvaguarda del Patrimoni Cultural Immaterial.

Així doncs, aquests darrers anys, sobre tot a partir de la Convenció per a la Salvaguarda del Patrimoni Cultural Immaterial i de les noves dinàmiques patrimonials sorgides en la nostra societat, el nombre i el tipus de manifestacions culturals a Catalunya susceptibles de ser abordades des de la perspectiva del patrimoni cultural s'han incrementat, ampliant-se les categories d'allò que la societat considera patrimoni: patrimoni industrial, cinematogràfic, memòria, cultura popular, elements de la vida quotidiana, etc.

La dimensió simbòlica del patrimoni ha guanyat protagonisme en relació a la seva dimensió material. Les aportacions des de l'antropologia han tingut incidència en d'altres concepcions del patrimoni més clàssiques, com ara l'arquitectònic o el monumental. El patrimoni ha passat de ser, principalment, d'un bé material a conservar, a constituir un recurs i un factor de desenvolupament cultural i territorial i de participació social.

Problemàtica 2. Viabilitat del patrimoni cultural immaterial.

Cal garantir la viabilitat del patrimoni cultural immaterial i etnològic de Catalunya, és a dir, reforçar les diverses condicions materials o immaterials que són necessàries per a l'evolució, el desenvolupament i la interpretació contínues d'aquest patrimoni, així com per a la seva transmissió. Aquest conjunt de funcions inclouen programes per a la identificació, la documentació, la investigació, l'inventari, la preservació, la protecció, l'acreciment, la difusió i promoció, el reconeixement, la sensibilització i transmissió socials, l'actualització de les seves narratives i l'enfortiment la seva capacitat com a actiu social.

Tot i que la legislació actual sobre patrimoni cultural català (les lleis 2/1993 i la 9/1993) ja esmenta i promou les accions d'identificació, inventari, documentació, investigació, protecció i promoció del patrimoni cultural, i amb ell del patrimoni immaterial, cal remarcar que en relació a aquest tipus de patrimoni aquesta legislació ja s'ha quedat endarrerida i obsoleta. Cal una nova legislació que incorpori les accions esmentades i noves mesures a partir dels criteris científics, teòrics, tècnics i metodològics actuals, així com amb la incorporació de les noves perspectives socials i culturals vinculades a la gestió del patrimoni, com ara la inclusió i foment de la participació social en totes les fases dels processos de patrimonialització i el reconeixement dels drets culturals, perspectives que es troben absents o diluïdes en la legislació actual esmentada.

Problemàtica 3. Reforç d'un únic inventari actualitzat del patrimoni immaterial que incorpori el vessant material relacionat, i que difongui i reculli les formes de cultura patrimonial etnològica presents a la societat catalana.

El Departament de Cultura va crear l'any 1994 el programa Inventari del Patrimoni Etnològic de Catalunya (IPEC) com un projecte de recull i inventari territorial i temàtic de béns patrimonials de caire etnològic, tant materials com immaterials, que anà evolucionant fins a ser també un programa de foment de la recerca etnològica i esdevenir probablement un dels principals motors d'investigació etnològica i antropològica fora de l'àmbit estrictament acadèmic en relació al patrimoni cultural. Tota la recerca realitzada ha estat des del primer moment al servei de la millora i el creixement patrimonial etnològic català, i amb ell el patrimoni immaterial, tant a nivell local com a nivell nacional. L'IPEC recull més de 44.671 elements de patrimoni etnològic, 3.977 d'ells immaterials.

El Departament de Cultura va crear també el programa d'estudi i documentació de la música popular i tradicional de la Fonoteca de Música Tradicional Catalana, ha enllestit l'Inventari del patrimoni festiu de Catalunya i actualment l'està actualitzant i ampliant en el marc del programa del Catàleg del Patrimoni Festiu de Catalunya. Per tant, el Departament de Cultura disposa d'unes eines en curs i d'un conjunt d'informació molt valuosa per avançar en les tasques d'identificació, catalogació, promoció i protecció de moltes festes, d'elements festius i del conjunt del patrimoni immaterial en general, però també és necessari, per tal de reconèixer la gran diversitat cultural implícita en la nostra societat, anar més enllà i iniciar processos de salvaguarda (que impliquen la identificació, la investigació i la catalogació) d'altres elements culturals immaterials, siguin de caràcter nacional o local; juntament amb els béns materials, mobles i

immobles, que hi estan intrínsecament vinculats i entrellaçats. Els elements materials i immaterials de tot bé patrimonial es donen suport mútuament i s'interrelacionen atorgant al bé la seva singularitat.

A banda dels projectes citats també es varen crear altres projectes destacats en relació al foment de la salvaguarda del patrimoni immaterial, com per exemple l'Observatori del Patrimoni Etnològic i Immaterial i la Xarxa de Museus d'Etnologia, i activitats concretes com Jornades de difusió i de formació al voltant de la cultura popular i el patrimoni immaterial, organitzades des de la Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural i sempre amb col·laboració amb institucions, entitats, centres patrimonials (museus, centres d'interpretació...), associacions, centres d'estudi, universitats...

Problemàtica 4. Pèrdua de la singularitat cultural pròpia.

Així mateix, cal posar de relleu que a causa d'algunes de les accions que l'Administració General de l'Estat ha desplegat en els darrers anys, legiscant per tal de protegir el patrimoni cultural immaterial a partir de la llei 10/2015, de 26 de mayo, para la salvaguardia del Patrimonio Cultural Inmaterial, s'està donant una davallada en la capacitat pròpia de legislar i salvaguardar el patrimoni etnològic i immaterial des de les institucions més properes a la societat catalana.

A partir de la llei esmentada, aquests darrers anys l'Administració General de l'Estat ha declarat i protegit alguns elements de patrimoni immaterial considerats comuns però a partir de les idees de centralitzat i uniformització que impliquen la pèrdua de la singularitat i especificat pròpies tant nivell cultural com territorial d'alguns dels elements declarats¹. Cal doncs disposar d'una legislació catalana actual i el més propera possible a la realitat social i cultural de la nostra societat.

Problemàtica 5. Reconeixement del dret a la participació a la vida cultural de la comunitat, l'accessibilitat i la igualtat efectiva en el patrimoni immaterial.

La manca d'una normativa el més actual possible en termes de patrimoni cultural immaterial provoca una manca de reconeixement del dret a la participació activa de la població a la vida cultural, com tampoc no garanteix correctament l'accessibilitat ni la igualtat efectiva en el patrimoni immaterial català.

A l'Annex_1 s'adjunta de forma resumida l'arbre de problema amb l'objectiu de mostrar la cadena lògica entre problemes, causes i conseqüències².

¹ Vegeu: <https://www.culturaydeporte.gob.es/cultura/patrimonio/bienes-culturales-protectidos/niveles-de-proteccion/regimen-general/inventario-manifestaciones-pci.html>

² Veure arbre de problemes a l'Annex_1.

B. Els objectius que es volen assolir

Els objectius que es volen assolir són els següents:

a) Salvaguardar el patrimoni cultural immaterial.

Cal garantir la salvaguarda del patrimoni cultural immaterial³, tant a nivell general en el marc de la Convenció per a la Salvaguarda del Patrimoni Cultural Immaterial així com a nivell concret en el marc de les accions desenvolupades al llarg de les darreres dècades pels organismes competents en matèria patrimonial vinculats al Departament de Cultura, per tal de mantenir, promoure i enfortir el desenvolupament dels diferents elements del patrimoni cultural immaterial, en la seva concepció àmplia, així com la protecció dels elements materials vinculats i que acompanyen i que donen suport als immaterials.

Per portar-ho a terme la nova normativa impulsarà els Plans de salvaguarda que comprenen la identificació, la documentació, la investigació, la preservació, la protecció, la promoció, el reconeixement, la transmissió, la difusió i la revitalització del patrimoni immaterial en els seus diferents aspectes.

En aquest sentit, la normativa també inclourà la salvaguarda del patrimoni immaterial davant de plans i normes urbanístiques que poguessin impedir o obstaculitzar el desenvolupament de les manifestacions culturals corresponents.

b) Afavorir el coneixement del patrimoni cultural immaterial del país a la ciutadania.

Així mateix resulta imprescindible la difusió del patrimoni cultural immaterial, de manera que la ciutadania pugui gaudir-ne, a través de campanyes de promoció del patrimoni. En aquest sentit, cal garantir l'accés públic als elements culturals immaterials, sens perjudici dels usos consuetudinaris pels quals es regeix l'accés a determinats aspectes d'aquestes manifestacions.

Una de les formes per promoure el coneixement dels béns culturals immaterials catalans serà a partir de potenciar i enriquir el programa de l'Inventari del Patrimoni Etnològic de Catalunya (IPEC), per tal de que les dades contingudes a l'inventari siguin accessibles a la ciutadania mitjançant la xarxa d'arxius i catàlegs en obert, físics i digitals, que disposa el Departament de Cultura, i incloent les dades contingudes en l'IPEC a la resta d'inventaris i catàlegs del patrimoni cultural català.

c) Reforçar els valors socials i la identitat col·lectiva.

El patrimoni cultural immaterial configura i és vehicle d'expressió de la identitat col·lectiva de la societat catalana i alhora de les identitats locals i grupals dels diferents segments socials que componen el conjunt de la societat catalana. El patrimoni

³ Veure a l'[Annex 3](#) la relació d'elements del Patrimoni immaterial

immaterial és per naturalesa heterogeni i multiforme i, donada l'amplitud de realitats socials on pot expressar-se, aquest disposa d'una gran capacitat per recollir i fer emergir la diversitat social cultural inherents a la nostra societat. Aquest patrimoni és també un factor de manteniment i de reconeixement de la diversitat cultural enfront als riscos de la uniformització i empobriment cultural. La seva contribució al diàleg i al respecte envers altres modes de vida el converteix en un motor d'enfortiment de les societats democràtiques. Alhora, el patrimoni immaterial enforteix els valors de la convivència, la participació i la cohesió socials, i del reconeixement i respecte vers la pluralitat cultural.

d) Disposar d'un nou marc normatiu que s'adapti al concepte més ampli del patrimoni immaterial i a la regulació internacional per a la seva protecció i que disposi de la categoria reguladora de Declaració de béns culturals immaterials d'interès nacional.

Cal disposar d'una nova regulació que s'emmarqui en els referents internacionals de la UNESCO (Convenció per a la Salvaguarda del Patrimoni Immaterial l'any 2003 i Ratificació per part de l'Estat espanyol de la Convenció de la UNESCO l'any 2007, i la Convenció sobre la Protecció i la Promoció de la Diversitat de les Expressions Culturals (2005), com també la Convenció de Faro sobre el valor del patrimoni cultural per a la societat (2011).

La normativa inclourà una nova categoria inexistent fins ara per a la protecció del patrimoni cultural immaterial català, tant en el vessant nacional com local: Béns culturals immaterials d'interès nacional (BCIIN) i béns culturals immaterials d'interès locals (BCIIL).

e) Garantir el dret a la participació cultural, l'accessibilitat i la igualtat efectiva en el marc del patrimoni cultural immaterial.

La nova regulació garantirà el dret a la participació a la vida cultura de la Comunitat recollits a l'article 27 de la Declaració Universal dels Drets Humans (DUDH) de les Nacions Unides, l'accessibilitat física, intel·lectual i comunicativa al patrimoni immaterial i la igualtat efectiva entre homes i dones, i de totes les persones independentment de llurs creences, de la seva condició i posició socials i dels seus orígens social, cultural i/o geogràfics.

C. Les possibles solucions alternatives normatives i no normatives

A.- Opció de no fer res:

Si s'opta per no fer res, es mantindrà la vigència de la Llei 2/1993, de 5 de març, de foment i protecció de la cultura popular i tradicional i de l'associacionisme cultural, que regula parcialment l'àmbit del patrimoni cultural immaterial i no estableix mesures clares de salvaguarda i protecció d'aquest patrimoni,

L'Administració de la Generalitat ha realitzat diverses actuacions en matèria de patrimoni cultural immaterial. En aquest sentit, fa quasi 30 anys que existeix l'Inventari del Patrimoni Etnològic de Catalunya, s'ha creat també l'Observatori del Patrimoni Etnològic i Immaterial, així com el Catàleg del Patrimoni Festiu de Catalunya i la Fonoteca de Música Tradicional Catalana, amb tots els seus projectes concrets associats, els quals han estat i són iniciatives adreçades a la salvaguarda del patrimoni cultural immaterial del país. També s'han dut a terme iniciatives de foment de les actuacions vinculades amb la salvaguarda del patrimoni cultural immaterial mitjançant subvencions i altres línies de suport a les institucions, entitats, grups i/o persones implicades en el manteniment i desenvolupament d'aquest patrimoni.

En tot cas, es tracta de mesures clarament insuficients, sense un marc regulació adequat. La inacció de l'Administració no aporta cap benefici, ni ens apropa a la consecució dels objectius plantejats. En canvi, pot abocar-nos a pèrdues culturals irreparables.

B. Opció normativa preferida:

Es considera necessària una nova llei integral del patrimoni cultural immaterial que garanteixi un marc regulatori estable per a la ciutadania, en tant que actora i portadora de l'activitat cultural, però també com a destinatària d'aquesta; i a les administracions públiques, com a responsables de l'execució i el desplegament de les mesures de protecció i salvaguarda del patrimoni cultural immaterial.

La regulació íntegra del patrimoni cultural immaterial necessita d'una nova llei, que derogui la Llei 2/1993, de 5 de març, de foment i protecció de la cultura popular i tradicional i de l'associacionisme cultural, per la seva singularitat, diversitat, complexitat i casuística pròpies, que va més enllà d'una actualització o modificació puntual de la normativa vigent. Per tant, és necessari elaborar una llei pròpia del patrimoni cultural immaterial i no seria possible desplegar el gruix d'accions adreçades a la salvaguarda d'aquest patrimoni cultural únicament amb una regulació amb rang reglamentari.

Una nova llei ha de permetre donar una major presència i rellevància a aquesta part del patrimoni cultural, establint les categories de protecció, el procediment per a la seva catalogació o declaració i les competències de les diferents administracions públiques en aquest àmbit.

També la nova norma ha de permetre garantir l'accés públic als elements immaterials declarats, sens perjudici dels usos consuetudinaris pels quals es regeix l'accés a determinats aspectes d'aquestes manifestacions, així com garantir la participació de tota la ciutadania en la vida cultural i en els processos de producció patrimonial.

La futura llei haurà de protegir els béns culturals immaterials que tinguin rellevància nacional i que haurà de declarar la Generalitat. També s'hauran de protegir les manifestacions del patrimoni cultural immaterial que, tot i llur significació i importància, no compleixen les condicions dels nacionals, mitjançant la seva declaració com a béns culturals immaterials d'interès local per l'ajuntament corresponent. Això harmonitza el seu àmbit competencial amb el que atorga la Llei 9/1993 a l'Administració local, en

relació amb les declaracions de bé cultural d'interès local (BCIL), i respecta el principi d'autonomia local.

Altres opcions no normatives:

En la memòria de l'avantprojecte de llei es contemplava també "altres opcions no normatives" com podrien ser l'elaboració de plans directors o programes estratègics del patrimoni cultural immaterial o l'increment de les línies d'ajuts del Departament de Cultura per a la seva salvaguarda.

A causa del canvi de la normativa en relació amb l'associacionisme cultural i tenint en compte que aquesta opció no permet complir els objectius establerts a la Convenció per a la Salvaguarda del Patrimoni Immaterial, en l'actual memòria d'avaluació d'impacte s'ha considerat oportú desestimar aquesta opció, ja que s'ha de disposar d'un marc regulador adequat en l'àmbit legal.

2. Anàlisi dels impactes econòmics, socials i ambientals més rellevants de les opcions considerades

a) Informe d'impacte pressupostari

La norma que es proposa no representarà un impacte pressupostari pel Departament de Cultura, en aquest sentit tant en "l'opció de no fer res" com en "l'opció proposada" no s'esperen canvis respecte a l'import del pressupost del Departament destinat a polítiques de salvaguarda del patrimoni immaterial.

Actualment, en relació amb els recursos personals i materials de totes les administracions públiques, els òrgans competents en matèria de patrimoni cultural immaterial són, per una banda, la Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural que impulsa la política de protecció del patrimoni etnològic i el patrimoni immaterial, l'aplicació de la norma no suposarà cap canvi respecte al personal.

Per altra banda, actualment també existeix el Consell de l'Etnologia de Catalunya i el Consell Assessor del Patrimoni Cultural Català que amb l'aplicació de la norma continuaran exercint les seves tasques com en l'actualitat.

Pel que fa als recursos personals i materials en relació amb els diferents inventaris, actualment ja existeix l'Inventari de Patrimoni Etnològic de Catalunya i el Catàleg de Patrimoni Festiu, també existeix el Registre de Béns Culturals d'Interès Nacional que regula l'article 13 de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, en aquest sentit, la normativa inclou l'obligació de catalogar i declarar els Béns culturals immaterials d'interès nacional (BCIIN) i Béns culturals immaterials d'interès local (BCIIL), dos procediments que ja estan implementats en l'actualitat i que, per tant, no necessitarien nous recursos personals i materials, ja que s'utilitzaran els recursos existents i es comptarà amb la col·laboració d'entitats públiques i privades i grups de persones que organitzen i promouen els elements culturals immaterials.

Finalment, com que la major part del patrimoni es troba en l'actualitat inventariat el cost d'inventariar els béns del patrimoni cultural immaterial no variarà per a l'Administració respecte l'opció de fer res. Pel que fa als Plans de Salvaguarda en l'actualitat des de la Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural s'atorguen ajuts perquè entitats, grups o persones que promouen o gestionen aquests elements culturals puguin desenvolupar aquesta tasca, un cop adoptada l'opció triada es continuarà desenvolupant igual, fet que provoca que no es generi cap increment en el pressupost.

b) Informe d'impacte normatiu en termes de simplificació i reducció de càrregues administratives

L'opció de no fer res significaria que l'ordenament jurídic català en relació al patrimoni cultural seguiria ancorat en una legislació aprovada fa 30 anys, la qual per respon ja a una altra època social i a una altra realitat patrimonial molt diferents de les actuals. Així doncs, ens trobaríem amb un ordenament jurídic que seguiria sense recollir els trets essencials de la Convenció per a la Salvaguarda del Patrimoni Cultural Immaterial i sense la possibilitat de legislar el patrimoni cultural immaterial al mateix nivell dels altres patrimonis regulats a la Llei 9/1993, del patrimoni cultural català.

Amb l'opció normativa preferida s'adaptaria la normativa catalana a la Convenció per a la Salvaguarda del Patrimoni Cultural Immaterial, incorporant els Plans de Salvaguarda, el Tràmit de declaració de béns culturals immaterials nacional i local i la inscripció i manteniment de l'Inventari del Patrimoni Etnològic de Catalunya. L'opció normativa derogaria la part etnològica de la Llei 2/1993, de 5 de març, de foment i protecció de la cultura popular i tradicional i de l'associacionisme cultural i també el Decret 389/2006, de 17 d'octubre, del patrimoni festiu de Catalunya.

Per altra part, a l'espera d'una futura llei de patrimoni cultural que integri i inclogui tots els àmbits del patrimoni cultural, és més necessari que mai poder comptar amb un marc regulador de garanties a la ciutadania i on s'estableixin responsabilitats a l'Administració Pública que inclogui les categories de protecció del patrimoni cultural immaterial, reguli l'accés a la cultura, doni un marc legal a l'existència de l'inventari, i un règim sancionador per l'incompliment de les obligacions de la nova llei.

c) Informe d'impacte de gènere

L'opció de "no fer res" no contempla cap acció concreta o diferenciada pel que fa a l'impacte de gènere respecte a "l'opció proposada".

L'Avantprojecte de Llei si bé no preveu cap article ni concepte relacionat amb la promoció de la igualtat de gènere, sí que menciona explícitament en el preàmbul i en l'article 6.1 que els elements del patrimoni cultural immaterial no poden comportar manifestacions de discriminació o de violència contràries als drets humans, la igualtat de gènere, la salut de les persones, la integritat dels ecosistemes o als valors i principis que inspiren l'ordenament jurídic.

Per tant, en aquest sentit, l'avantprojecte de Llei recull la no discriminació per motius de gènere en els elements patrimonials immaterials.

Així mateix, s'ha revisat l'articulat perquè no es faci un ús androcèntric del llenguatge, tampoc s'utilitza terminologia que comporti discriminacions per raó de gènere.

La Llei 26/2010, del 3 d'agost, de règim jurídic i de procediment de les administracions públiques a Catalunya estableix que, dins de la memòria d'avaluació de l'impacte de les mesures proposades, regulat per l'article 64.3, ha de contenir un apartat que informi sobre l'impacte de gènere respecte a la disposició de caràcter general que elabori qualsevol departament de l'Administració de la Generalitat de Catalunya.

El Decret 162/2002, de 28 de març, de modificació del Decret 107/1987, de 13 de març, pel qual es regula l'ús de les llengües oficials per part de l'Administració de la Generalitat de Catalunya, amb l'objecte de promoure l'ús d'un llenguatge simplificat i no discriminatori i de la terminologia catalana normalitzada, estableix que, en l'ús de les llengües oficials, l'Administració de la Generalitat ha d'emprar, amb correcció, un llenguatge directe i simplificat i ha d'evitar l'ús de formes discriminatòries i androcèntriques.

La Llei 4/2001, de 9 d'abril, de modificació de l'apartat 2 de l'article 63 de la Llei 13/1989, del 14 de desembre, d'organització, procediment i règim jurídic de l'Administració de la Generalitat de Catalunya estableix l'obligació d'avaluar l'impacte de gènere de totes les polítiques i les mesures generals de la Generalitat de Catalunya.

La Llei 17/2015, de 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes, article 5 segons el qual s'atribueix a l'Administració de la Generalitat la competència de coordinar l'elaboració d'aquests informes.

Per tal de donar compliment a aquesta previsió, la redacció de l'Avantprojecte de Llei s'ha procurat la utilització d'un llenguatge neutre i no sexista.

d) Informe d'impacte social i econòmic

Si bé "l'opció de no fer res" no contempla un impacte social i econòmic diferencial respecte a la situació de partida a curt termini, sí que a mitjà i llarg termini, com s'ha explicat a l'apartat de problemàtiques podria implicar una desprotecció en relació amb la identificació i conservació del patrimoni cultural immaterial, en l'accés al patrimoni cultural immaterial per part de la ciutadania, una manca d'estudis de recerca i investigació així com de difusió del patrimoni cultural immaterial i s'incrementaria el risc de pèrdua d'elements del patrimoni cultural immaterial catalans per a les futures generacions.

En canvi, la implementació de la normativa generaria i garantiria una sèrie d'impactes socials associats, que salvaguardarien millor el patrimoni cultural immaterial i la diversitat social i cultural associada, i reduïren el risc de perdre elements d'aquest patrimoni, entre els impactes socials associats a la implementació de l'opció triada:

- a) A partir de la protecció, difusió i accessibilitat del patrimoni immaterial de Catalunya es fomentarien els valors socials associats a l'activitat patrimonial, els quals són:

La cohesió social i identificació amb la comunitat:

- Afavoriment de la convivència i la integració de persones d'altres precedències geogràfiques o culturals, o bé de persones nouvingudes (8,5% de persones associades a entitats culturals són de la resta de l'Estat i l'1% de la resta d'Europa i d'altres països)⁴.
- Foment de les relacions intergeneracionals i del treball en equip.
- Millora dels processos d'integració social i de pertinença i d'identificació col·lectives.
- Solidaritat entre els membres i envers altres col·lectius.
- Promoció al respecte de la diversitat cultural i la creativitat humana.

La recerca i l'educació:

- Coneixement del territori i les identitats dels grups socials que actualment conformen la societat catalana-no només en l'àmbit municipal (74,2% de recurrència de les activitats de les entitats en l'abast territorial són de l'àmbit municipal) sinó també comarcal (52,9%), català (59,2%) i internacional (14%)⁵.
- Aprenentatge al llarg de la vida.
- Contribució a la formació, creativitat i l'enriquiment personal.
- Coneixement de les necessitats ciutadanes.
- Estudi i recuperació del patrimoni cultural, material i immaterial.

La salut i el benestar:

La participació de la ciutadania en els esdeveniments culturals pot provocar:

- Felicitat i benestar psicològic general.
- Disminució de l'aïllament social.
- Programes de prevenció davant dels riscos psicosocials actuals.

La sostenibilitat del propi patrimoni immaterial:

- Augment de la difusió i la promoció de la cultura popular i tradicional i participació cultural activa en les seves diverses manifestacions i expressions.
- Responsabilitat i reconeixement socials.
- Promoció de l'interès per entorns locals.

b) Conservació i monitoratge de l'estat del patrimoni cultural immaterial.

Totes les mesures recollides a la normativa com poden ser: l'Inventari del Patrimoni Etnològic de Catalunya, els Plans de Salvaguarda o el foment de la recerca i la investigació facilitaran la conservació del patrimoni immaterial, així mateix també permetrà fer un seguiment més exhaustiu de l'estat del patrimoni.

⁴ Dades de l'Estadística del tercer sector cultural a Catalunya – 2016.

⁵ Dades de l'Estadística del tercer sector cultural a Catalunya – 2016.

Pel que fa a la conservació del patrimoni cultural immaterial, la normativa també preveu la seva protecció davant dels plans i normes urbanístiques que puguin obstaculitzar les manifestacions culturals en aquest àmbit. Tot i que és un benefici la protecció del patrimoni immaterial davant les possibles normes urbanístiques potencialment agressives amb el patrimoni, cal també ponderar bé els greuges i els costos que una actuació normativa així pot comportar a nivell privat.

La normativa també generarà impacte positiu en infants i joves, ja que contribuirà a la conservació d'aquest patrimoni per a les futures generacions. Paral·lelament, la seva difusió, recerca i educació ajudarà a la seva conservació i valorització.

c) Major accessibilitat i coneixement general del patrimoni cultural immaterial. La normativa també implicarà una major promoció i visibilitat del patrimoni cultural i en garantirà la millora de l'accessibilitat tan física com intel·lectual i comunicativa, i per tant segurament es preveu un augment de públic en aquest patrimoni cultural immaterial i un augment de públic més ampli, garantint l'accés a persones diverses. Les dades de l'Inventari al ser públiques i d'accés obert facilitarà un major coneixement del patrimoni cultural immaterial.

d) Promoció de la investigació i la recerca.

La promoció de la investigació i la recerca també facilitarà un major coneixement i transmissió d'aquest patrimoni, i en reconeixerà i potenciarà perfils professionals relacionats amb aquesta en la realització de les memòries, diagnòstics de riscos i amenaces i Plans de Salvaguarda de la Declaració de Béns culturals immaterials d'interès nacional i Béns culturals immaterials d'interès local.

e) Foment de la figura de “Agents socials, també denominats portadors o protagonistes”

L'avantprojecte de Llei preveu un paper actiu de la ciutadania i els seus espais d'associació, col·laboració i participació, com també les diverses institucions, públiques o privades, que tenen com un dels seus objectius principals la salvaguarda del patrimoni immaterial. Tota aquesta xarxa de persones, grups i entitats conformen els agents socials, també denominats portadors o protagonistes, en relació a aquest tipus de patrimoni, i la Llei ha de reforçar el seu rol en quan als seus processos de salvaguarda; és doncs en aquest sentit que es preveu que l'avantprojecte de Llei tingui un fort impacte social en el foment de la participació social i cultural.

f) Potenciar l'atractiu del territori.

L'Avantprojecte de Llei proporcionarà un marc regulador que garantirà els drets culturals i l'accessibilitat de la ciutadania al seu patrimoni immaterial, en potenciarà la recerca, el coneixement i la seva valorització, fet que aportarà una major riquesa social i cultural i a nivell territorial.

Les mesures previstes a la normativa no tenen una afectació en l'impacte econòmic directa perquè els instruments i funcions que promou s'assumiran amb els recursos

pressupostaris i de personal ja existents. Si bé es pot pensar que l'Avantprojecte de Llei servirà també per salvaguardar els impactes econòmics indirectes que es generen en l'actualitat⁶. En ser una normativa que preserva i salvaguarda els impactes econòmics indirectes ja existents, no es considera necessari elaborar el Test de Pimes, ja que la normativa no suposarà impactes nous sobre les pimes.

3. Comparació de les opcions considerades

Considerant que els objectius i impactes definits en l'apartat 2 d'aquesta memòria són difícilment quantificables, s'ha decidit comparar les alternatives considerades a través d'un quadre on s'analitza de forma resumida els costos i beneficis de les dues opcions considerades, adjuntat a l'[Annex 4](#).

Tenint en compte aquesta aproximació, es considera que la proposta d'avantprojecte de Llei del Patrimoni Cultural Immaterial català és millor que l'opció de "no fer res", ja que millora l'impacte normatiu i l'impacte social i no presenta costos addicionals en la resta de punts analitzats respecte a l'opció de "no fer res".

"L'opció de no fer res" implicaria, a nivell normatiu que l'ordenament català no protegeix el patrimoni cultural immaterial. Voldria dir que no recull elements fonamentals recollits a la Convenció per a la Salvaguarda del patrimoni cultural immaterial ni protegeix o regula aquest patrimoni al mateix nivell que d'altres patrimonis com el material.

Pel que fa a l'impacte social l'opció de no fer res representaria una desprotecció en relació amb la conservació i identificació del patrimoni cultural immaterial que a mitjà o llarg termini significaria que no es podria garantir la continuïtat d'aquest patrimoni a futures generacions. A mitjà i llarg termini tampoc es garantiria l'accessibilitat al patrimoni cultural immaterial per part de la ciutadania, i tampoc es garantiria la difusió, i l'elaboració d'estudis de recerca i investigació al voltant d'aquest patrimoni.

En aquest sentit, l'opció escollida no tindria un impacte pressupostari a nivell de costos, ja que totes les mesures es desplegarien amb els recursos personals i materials previstos en l'actualitat. En canvi, presentaria beneficis en l'impacte de gènere, ja que garantiria la igualtat efectiva entre homes i dones. Al mateix temps, on presentaria més beneficis és en l'impacte social derivat de la implementació de la normativa pel que fa a la conservació i monitoratge de l'estat del patrimoni cultural immaterial, a la major accessibilitat i coneixement que es generarà, al foment dels valors socials i la participació i la cohesió social i cultural també potenciarà la investigació i la recerca i potenciarà l'atractiu del territori.

Gràcies a la normativa de l'opció proposada es regularà de forma més àmplia el patrimoni cultural immaterial per a la seva transmissió i coneixement i s'adaptarà als objectius i normatives internacionals vigents.

⁶ Veure a l'[Annex 6](#) alguns dels impactes econòmics generats pel patrimoni cultural immaterial.

4. Implementació, seguiment i avaluació de la norma

La implementació, el seguiment i l'avaluació de la norma correspondrà a la Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural.

Pel que fa a la implementació s'han previst les següents mesures d'implementació:

a) Aprovació dels instruments de desplegament previstos:

- Plans de Salvaguarda i guia d'elaboració de plans de salvaguarda.
- Guia per declarar els béns de patrimoni immaterial local i nacional.
- Campanyes de sensibilització.
- Sessions informatives als portadors d'elements de patrimoni cultural immaterial per donar a conèixer l'aprovació i el contingut d'aquest projecte normatiu.
- Sessions informatives al personal de museus d'etnologia, universitats-departaments d'antropologia, entitats i federacions, centres d'interpretació per donar a conèixer l'aprovació i el contingut d'aquest projecte normatiu.
- Elaboració de píndoles informatives al web i intranets de l'Administració de la Generalitat.
- Sessions informatives específiques amb les unitats encarregades del desplegament, especialment les Àrees d'Organització i les Assessories Jurídiques dels Departaments.

b) Divulgació del projecte normatiu:

- Sessions informatives als empleats de la unitat competent en matèria de cultura popular i associacionisme cultural per donar a conèixer l'aprovació i el contingut del projecte normatiu.
- Roda de Premsa.

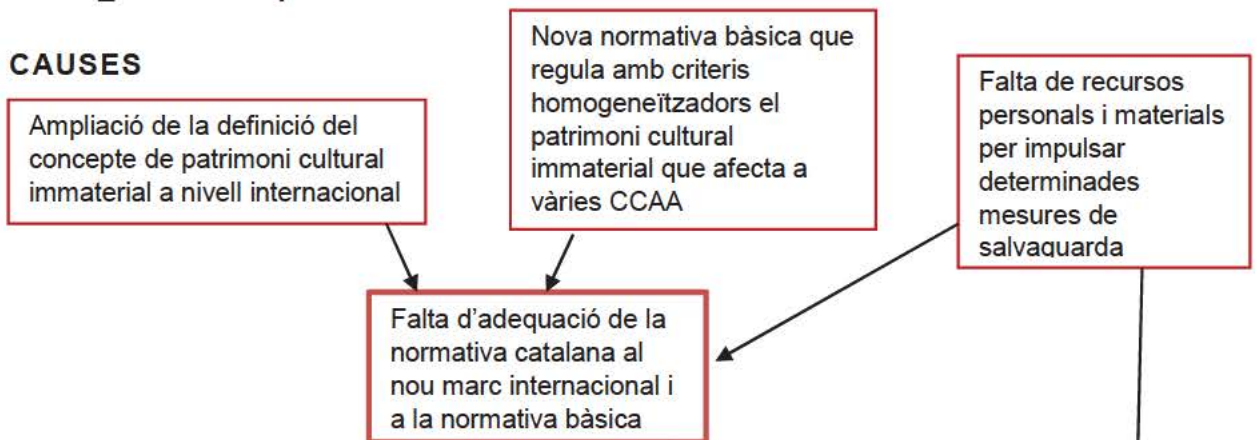
c) Respecte als indicadors que han de permetre valorar l'eficàcia i eficiència de l'opció triada:

- Sessions informatives realitzades.
- Plans de Salvaguarda avaluats.
- Béns catalogats, béns declarats.

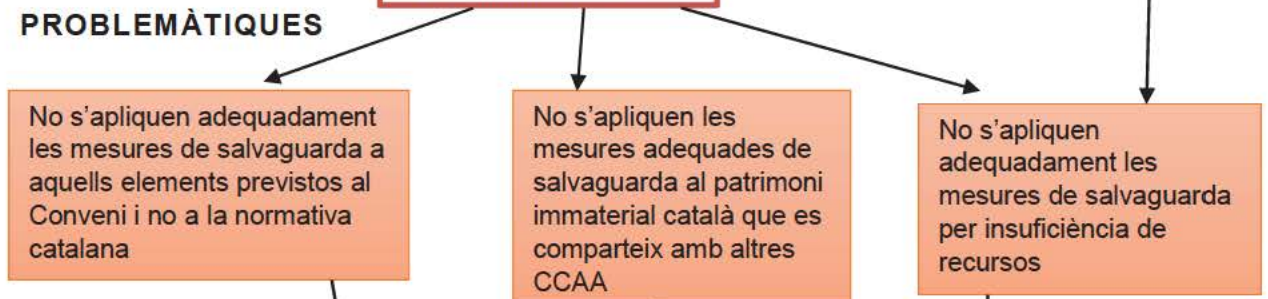
5. Annex

Annex_1: Arbre de problemes

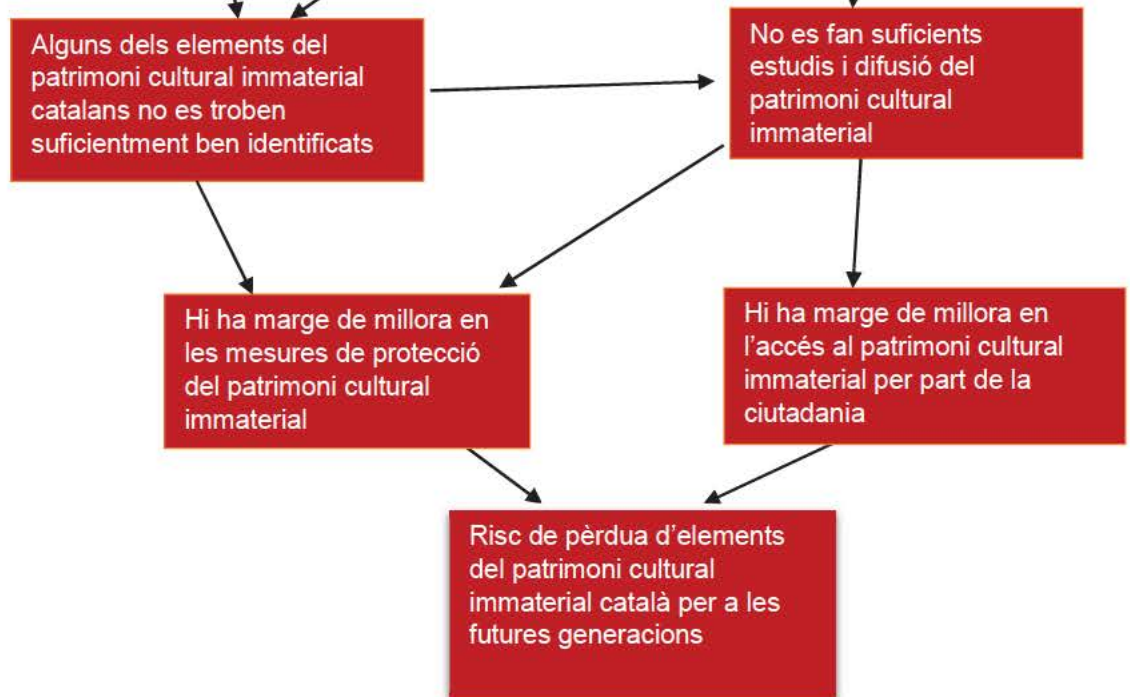
CAUSES

PROBLEMÀTIQUES

CONSEQUÈNCIES

Annex_2: Referències bibliogràfiques relacionades amb la Participació Cultural

El 13,2% de la població catalana participa en alguna associació cultural i el 16% participa en l'organització d'alguna festa popular, són dades de l'Enquesta de participació cultural del 2021.

Segons les dades de l'estudi sobre l'Estat de la cultura popular 2019, hi ha aproximadament 571.000 persones associades a les diferents entitats del sector cultural.

De les persones treballadores registrades a l'Estadística del tercer sector cultural del 2016, el 92,7% de les persones que treballaven a les entitats culturals són voluntàries.

Annex_3: Relació dels Béns Culturals d'Interès Nacional (BCIN)

- Protecció de Béns Culturals d'Interès Nacional (BCIN).
- Set Zones d'Interès Etnològic (ZIE) a Catalunya: Patrimoni marítim, pesquer i salador de l'Escala - Alt Empordà (béns incoats), Barri de les Adoberies de Vic, El massís de les Gavarres, Barraques de pedra seca de Mont-roig del Camp, Coeteres del delta de l'Ebre, Tines enmig de les vinyes de les valls del Montcau, Bages, Construccions de pedra seca d'abastament i explotació d'aigua a Torrebesses.
- Elements del patrimoni cultural immaterial català a la Llista Representativa del Patrimoni Cultural Immaterial de la UNESCO: els Castells i la Patum de Berga, i al Registre de Bones Pràctiques la Metodologia per a l'inventari del patrimoni cultural immaterial a les reserves de la biosfera: l'experiència del Montseny. Altres elements estatals compartits com: la dieta Mediterrània, la falconeria, el Cant de la Sibil·la, Festes de la Mare de Déu de la Salut d'Algemesí i el flamenc i altres elements compartits internacionalment com l'ofici dels raiers: el transport fluvial de fusta, toc manual de campanes, l'art de la pedra seca: coneixements i tècniques, festes de foc del solstici d'estiu al Pirineu.
- Es reclassifiquen com a elements culturals immaterials nacionals les festes tradicionals i elements festius declarats d'acord al Decret 389/2006, de 17 d'octubre, del patrimoni festiu de Catalunya així com les festes, elements festius, manifestacions i celebracions inscrites en el Catàleg del Patrimoni Festiu de Catalunya, i per tant, també quedaran emparades per l'Avantprojecte de llei del patrimoni cultural immaterial català. Veure el llistat de Festes i elements festius en el següent enllaç: <http://patrimonifestiu.cultura.gencat.cat/Cataleg-del-patrimoni-festiu-de-Catalunya/Festes-i-elements-festius-inscrits-al-Cataleg>

Annex_4: Comparació de les regulacions

Impactes	Opció de “NO FER RES”		Opció proposada	
	Costos	Beneficis	Costos	Beneficis
Impacte pressupostari	No té un impacte rellevant		No té un impacte rellevant. El desplegament de la normativa es portarà a terme amb els recursos personals i materials existents.	
Impacte normatiu	Implica que l'ordenament català no recull elements fonamentals recollits a la Convenció per a la Salvaguarda del Patrimoni Cultural Immaterial ni protegeix o regula el patrimoni cultural immaterial al mateix nivell dels altres patrimonis.	No té impactes rellevants.	No té impacte rellevant, excepte en aquests 3 conceptes: - Plans de Salvaguarda. - Tràmit declaració de BCIIN i BCIL. - Inscripcions i manteniment de l'Inventari del Patrimoni Etnològic de Catalunya.	Accés a tràmits simplificats. Digitalització de tràmits. Sistematització en el manteniment del Catàleg i l'Inventari del Patrimoni Etnològic
Impacte de gènere	No té impactes rellevants.	No té impactes rellevants.	No té impactes rellevants.	Inclou la igualtat efectiva entre homes i dones i la no discriminació per motius de gènere en els elements patrimonials immaterials
Impacte social i econòmic	Desprotecció en relació a la conservació i identificació del patrimoni cultural immaterial. No garanteix l'accessibilitat al patrimoni cultural immaterial per part de la ciutadania. Manca d'estudis de recerca i investigació. Manca de difusió del		Afectació del dret a la propietat privada en relació a les mesures relatives al reconeixement del dret d'accés al patrimoni cultural immaterial i a l'afectació dels plans urbanístics.	Foment dels valors socials i culturals. Conservació del patrimoni immaterial. Seguiment de l'estat del patrimoni immaterial: dades de gestió, evolució i catalogació del patrimoni immaterial Protecció del patrimoni immaterial davant de plans urbanístics. Garantia i millora de l'accessibilitat del públic al Patrimoni Immaterial.

	patrimoni immaterial.		Promoció de la investigació i la recerca del Patrimoni immaterial. Foment de la figura de "Portador del patrimoni cultural immaterial". Potenciar l'atractiu del territori.
Valoració sobre l'assoliment dels objectius	La normativa catalana vigent no regula el concepte més ampli de patrimoni cultural immaterial i la regulació per a la seva protecció que conté la Convenció per a la Salvaguarda del Patrimoni Cultural Immaterial.	Gràcies a aquesta normativa es regularà de forma més àmplia el patrimoni cultural immaterial per a la seva protecció, transmissió i coneixement i s'adaptarà als objectius de la Convenció per a la Salvaguarda del Patrimoni Cultural Immaterial.	

Annex_5: Valors socials associats a la cultura

Ateca-Amestoy, V. M., Ganuza, J.J., Prieto Sacristán, J. (2021). 'Economia y cultura. Una mirada hacia el futuro.'. Capítol IV 'El valor y el impacto social de la cultura en España'. Pàg. 124-126. [Enllaç](#)

Annex_6: Referència impactes econòmics del Patrimoni cultural Immaterial:

a) Pressupost de les entitats culturals que recauen de forma directa o indirecta en l'economia local i catalana:

- El pressupost de les entitats segons l'estudi de l'Estat de la cultura popular (2019) és de 4,08 milions d'euros que de forma directa i indirecta recau en l'economia local i catalana.
- El 41,4% del pressupost prové de subvencions, el 37,1% són fons propis, el 12,9% prové de patrocinis privats i el 8,7% d'altres canals⁷.

b) Impacte econòmic local de les manifestacions i dinamització del patrimoni immaterial a tall d'exemple:

- Impacte econòmic de la zona d'influència de l'Aquellarre de Cervera: 761.338 euros. (2014)
- Impacte econòmic de la zona d'influència de les falles d'Isil: 367.536 euros. (2014)

⁷ Dades de l'estudi de l'Estat de la cultura popular (2019).

- Impacte econòmic de la Festa Major de Vilafranca: 878.252 euros (2016)
- Impacte econòmic de la Processó de Verges: 456.257 euros (2015)
- Les 3.000 activitats sardanistes de 2014 van generar un impacte de prop de 10.000.000 euros que recauen a músics, empreses de serveis, impremtes, etc.
- Les entitats de pirotècnia, bestiari, diables consumeixen anualment 600.000 euros en pirotècnia.
- Les colles castelleres el 2014 lloguen aproximadament 2.500 autocars que representa una despesa d'1.125.000 euros.
- El 2014 a Barcelona per cada 1 euro que les entitats han rebut per part de les administracions públiques l'associacionisme cultural fa una despesa de 4,23 euros.

Barcelona, 23 d'octubre de 2023

Adelaida Moya
Taules - DNI
[REDACTED]
(TCAT)

Signat digitalment per
Adelaida Moya Taules -
DNI [REDACTED] (TCAT)
Data: 2023.10.23
12:02:13 +02'00'

Adelaida Moya Taulés

Directora general de Cultura Popular i Associacionisme Cultural